

Informe sobre una petició d'intervenció del Consell Valencià de Cultura en relació amb els béns del convent de Santa Clara de Xàtiva

Autor: Comissió Jurídica i d'Interpretació Reglamentària

Aprovació: Ple de 28 de març de 2007

Antecedents

La representació de la Fundació Isidre Escandell de Xàtiva presentà un escrit dirigit al Consell Valencià de Cultura amb data 18 de gener de 2007, relatiu al convent de Santa Clara de Xàtiva.

Seguint el tràmit ordinari previst en l'article 65 del nostre Reglament, l'escrit es va traslladar a la consideració de la Comissió Jurídica, ja que plantejava la possible invalidesa d'uns actes de disposició de domini. Aquesta comissió ha estudiat el tema i ha elaborat el present informe.

Qüestions de fet

PRIMERA

L'entitat peticionària declara tenir notícia de la venda del Reial Monestir de Santa Clara de Xàtiva, declarat bé d'interès cultural (BIC) per Decret de la Generalitat 136/2003. Igualment destaca que l'immoble té incorporats com a béns mobles una sèrie d'elements que per imperatiu legal es consideren part del conjunt, i que, per tant, tot acte de venda o trasllat que pugua afectar-los ha de sotmetre's a les limitacions de la llei –la qual especifica que els béns mobles inclosos en la declaració de BIC d'un monument no poden ser separats de l'immoble ni ser objecte de transmissió patrimonial a entitat mercantil, ni a títol gratuït ni onerós. En conseqüència, la Fundació Isidre Escandell demana al Consell Valencià de Cultura que verifique si la venda efectuada presenta cap vici que l'invalidi.

SEGONA

L'entitat peticionària no aporta proves acreditatives de la possible venda del monestir de Santa Clara de Xàtiva, i aquest Consell Valencià de Cultura no té

capacitat per a actuar en relació a la verificació del suposat fet de la transmissió. De tota manera, complint els fins de la nostra institució, i per tal de no dilatar l'inici d'unes actuacions que són competència de la nostra administració autonòmica, hem de considerar com a hipòtesi la possible venda denunciada i les seues conseqüències o efectes.

Anàlisi del problema i dels efectes d'una hipotètica venda

Cal diferenciar entre el marc de les normes administratives i el de les civils. La Constitució espanyola reconeix en el seu article 33, dins del capítol dels drets i els deures dels ciutadans, el dret a la propietat, la qual queda limitada per la seua funció social, i de la qual ningú no pot ser privat sinó per causa justificada d'interés social, amb la corresponent indemnització. Les normes que regulen aquest dret són fonamentalment civils i mercantils, amb la legislació administrativa expropiadora.

El dret de propietat sobre les coses, segons la legislació civil, és el dret d'usar i disposar dels béns sense més limitacions que les fixades en les lleis. La invalidesa dels actes de disposició es regix bàsicament per les normes de l'orde civil, el qual també estableix les causes de nul·litat en els negocis jurídics.

L'article 46 de la Constitució imposa a les administracions públiques el deure de conservar i enriquir el patrimoni cultural. Aquesta obligació s'ha concretat en les lleis de Patrimonio Histórico Español i en les respectives de cada autonomia amb competències.

En resum, en la normativa sobre la matèria cal considerar:

- a) Els béns mobles incorporats a un bé immoble declarat BIC queden afectats per la mateixa declaració.
- b) Tal com sosté la Fundació Isidre Escandell, els béns mobles en possessió de les institucions eclesiàstiques, declarats o inclosos en l'inventari corresponent, no podran ser venuts a entitats particulars ni entitats mercantils. Ara, aquesta disposició (Article 28 de la Ley de Patrimonio Histórico Español) no implica l'efecte d'invalidesa de l'acte jurídic de la venda, sinó solament un incompliment administratiu i una infracció sancionable. La Llei de patrimoni cultural valencià, per

la seua part, reitera els criteris anteriors, i estableix el dret de tempteig i retracte en la venda dels bens d'interès cultural (Article 22), de tal manera que sí que es pot vendre, però seguint els tràmits que marca la llei.

c) La mateixa norma preveu que, en cas de no complir-se les obligacions de comunicació a l'administració pública de la venda del BIC, s'incorre en falta sancionable (Article 97, f) i c). Així, en cas d'existir una infracció administrativa, l'administració autonòmica hauria d'instruir l'expedient sancionador corresponent.

CONCLUSIONS

Primera.- No tenint constància de la possible venda de l'immoble del Reial Convent de Santa Clara de Xàtiva, pertoca donar trasllat del present informe a la Conselleria de Cultura i Educació, perquè actue en conseqüència.

Segona.- No disposant de dades concretes, hem d'assenyalar que del conjunt de la legislació existent no es dedueix l'existència directa de causes invalidants o de nul·litat dels actes vàlids civils en relació a la venda de béns declarats BIC –sempre que els possibles actes de disposició s'hagen produït de conformitat amb els requisits jurídics fixats per la legislació civil per als actes de compravenda.

Tercera.- Que en les vendes de béns d'interès cultural, com és la suposada del convent que ens ocupa en el present informe, cal exigir el compliment de la legalitat, i molt especialment d'allò que disposa l'article 22 i els concordants de la Llei de patrimoni cultural valencià, i en cas contrari pertoca adoptar les mesures sancionadores corresponents.

Quarta.- El present informe es traslladarà a l'entitat peticionària, a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport i a l'Ajuntament de Xàtiva.